

In gesprek met Frederik Waldeck van de ULP

"Als we de diergezondheid in onze praktijk echt willen verhogen, dan moeten we beginnen bij BVD", aldus Frederik Waldeck, dierenarts bij de Universitaire Landbouwhuisdierenpraktijk (ULP) Westelijk Weidegebied. Eind vorig jaar werd binnen de praktijk de actie 'ULP zonder BVD' gestart. Belangrijkste doel: "Alle bij ons aangesloten bedrijven BVD-vrij maken."

Het is een hoge inzet, daar is Waldeck zich van bewust: "We kunnen de veehouders niet dwingen om iets met BVD te doen", weet hij, "maar we wilden het scherp neerzetten, want een BVD-vrije praktijk is uiteindelijk wel ons streven." Wat drijft de ULP en hoe denkt de praktijk haar doel te gaan bereiken? *GD Herkauwer* sprak met Waldeck over het nut, de noodzaak en de praktische invulling van de actie.

Hoe is de actie ontstaan?

"Toen de ULP Westelijk Weidegebied in 2009 werd opgericht (de praktijk ontstond uit een fusie van de Buitenpraktijk van de faculteit Diergeneeskunde met dierenartsenpraktijk Het Westelijk Weidegebied, red.) hebben we een aantal doelstellingen geformuleerd, waaronder 'het verhogen van de diergezondheid binnen de praktijk'. BVD-besmettingen staan dat doel in de weg. Daarom hebben we vorig jaar een actie bedacht om BVD bij al onze veehou-

ders onder de aandacht te brengen. De GD en MSD steunen ons hierbij."

Waarom is gekozen voor BVD?

"BVD is een infectieziekte die het afweersysteem van de veestapel ondermijnt met als gevolg dat de koeien gevoeliger worden voor bijvoorbeeld luchtweginfecties, verwerpen, diarree, klauwproblemen, kreupelheden, mastitis en een hoog celgetal. Je kunt deze zaken op zich aanpakken, maar zolang BVD er onder ligt, heb je de angel als het ware nog niet verwijderd. Als we de algehele diergezondheid omhoog willen brengen, is een BVD-vrije basis nodig, anders is het dweilen met de kraan open."

Hoe staat het met de kennis van BVD onder veehouders?

"Er is veel onwetendheid, maar niet alleen onder veehouders. Ook de studenten die in onze praktijk meelopen hebben er vaak

Belasting in de weg

moeite mee, terwijl zij er toch alles over gelezen hebben. BVD is een hele ingewikkelde ziekte; men weet vaak niet hoe het besmettingsproces verloopt, wat het verschil is tussen een BVD-besmette koe en een BVD-drager en de symptomen worden meestal ook niet direct herkend. Vaak wordt door veehouders niet geïnvesteerd in onderzoek omdat men denkt 'het

gaat wel prima, ik zit mijn tijd wel uit', of 'wat niet weet wat niet deert'. Maar één op de drie rundveebedrijven in Nederland heeft één of meer BVD-dragers; continue uitscheiders van het virus. Zo'n drager geeft gemiddeld 6.000 euro schade door bijvoorbeeld vruchtbaarheidsproblemen en minder productie. Niet verwonderlijk dus dat de ons omliggende landen al druk bezig zijn met een georganiseerde aanpak van BVD. Nederland vaart wat dit betreft een eenzame koers in Noord-Europa. Wij als praktijk verwachten toch wel dat dit vroeg of laat problemen gaat opleveren voor de export en dat er dan meer druk komt te liggen op de aanpak van BVD. Wellicht zal de overheid dit niet oppakken, maar dan pakt de zuivel of de export het wel op. Dat zou voor veehouders een extra motivatie kunnen zijn om nu vast werk te maken van hun BVD-vrij status."

Wat hield de actie in?

"Ons doel was in de eerste instantie om per melkveebedrijf de huidige BVD-situatie in beeld te brengen, later dit jaar gaan we ons nog op de vleesveehouders richten. Spil van de actie was de GD BVD-Quickscan die we, door onze samenwerking met de GD, tijdelijk voordeliger konden aanbieden. We wilden zoveel mogelijk melkveehouders in de praktijk met een onbekende BVD-status een Quickscan laten doen. Als je zo'n scan hebt gedaan weet je als bedrijf waar je staat als het om BVD gaat; duidelijk wordt of er BVD-dragers onder het melkvee of jongvee zijn, of zijn geweest, en hoe gevoelig de veestapel is voor een besmetting met BVD. We hadden in onze praktijk zo'n 300 melkvee-UBN's waarvan we de BVD-status niet kenden, dit is ongeveer 70 % van onze melkveehouders. Het betreft hier vooral veehouders die niet in de bedrijfsbegeleiding zitten; een moeilijker te

bereiken groep. De overige 30 % is óf gecertificeerd BVD-vrij, óf bezig vrij te worden óf deelnemer aan een andere vorm van BVD-aanpak. Landelijk gezien doet 40% van de veehouders 'iets' met BVD, dus we zaten onder het landelijk gemiddelde."

Hoe hebben jullie het aangepakt?

"We hebben de dierenartsen in de praktijk gevraagd om BVD en onze actie bij al hun melkveehouders ter sprake te brengen en om voor ieder UBN een formulier in te vullen over de BVD-status. Ook voor melkveehouders die niets deden met BVD en ook niet mee wensten te doen aan de actie is een formulier ingevuld. Zo werd concreet duidelijk dat wij BVD wel onder de aandacht hebben gebracht en dat de veehouder er zelf voor heeft gekozen om er niets mee te doen. Behalve dat we iedereen persoonlijk hebben benaderd, hebben we ook een boerenavond gehouden over het onderwerp en de actie, waar ongeveer 150 veehouders op af zijn gekomen."

Was de actie een succes?

"Dat is maar hoe je het bekijkt. Van de 300 UBN's met onbekende BVD-status heeft ongeveer 1/3 een GD BVD Quickscan laten doen. Dat is te weinig, want ons streven is nog steeds een BVD-vrije praktijk. Met de ruim 200 veehouders die nu nog niet meedoen hebben we de risico's doorgesproken. We laten het er nu ook niet bij zitten; we zullen er bij deze groep op terug blijven komen. Wat natuurlijk wel heel mooi is, is dat we zo'n 100 veehouders wél hebben weten te motiveren. We moeten de resultaten van de Quickscans en de vervolgacties nog in kaart brengen, maar ik kan je nu alvast zeggen dat een groot deel van deze groep echt aan de slag gaat met de uitslag en gaat voor het BVD-vrij certificaat."

Heb je nog een laatste tip?

"Breng je BVD-status in kaart. Ook al denk je 'ik heb het niet want ik heb geen problemen', dan nog kan er BVD zitten; het is een sluipende ziekte. Je kan denken dat je goed melkt, maar misschien zouden je koeien nog wel twee liter meer kunnen geven. We zijn er zelf ook tegenaan gelopen dat we op bedrijven kwamen waar alles tiptop in orde leek. Als dierenarts denk je dan 'hier zullen ze wel geen BVD hebben', maar dan blijkt er toch BVD te spelen. Hoe sterk je onderbuikgevoel ook is; zekerheid over je status krijg je alleen door onderzoek te laten doen."

BVD type 2

Kort na het gesprek met Frederik Waldeck werd bekend dat enkele vleeskalverbedrijven in Nederland besmet waren met BVD type 2. Deze agressieve variant van het BVD-virus zorgde op de getroffen bedrijven in korte tijd voor zeer hoge koorts, bloederige diarree, huidbloedingen en grote sterfte. Het BVD type 2-virus is hoogstwaarschijnlijk binnengekomen vanuit Duitsland met geïmporteerde vleeskalveren. "Onder onze veehouders was er geen sprake van paniek, maar wij hebben dan ook geen enkele kalvermester in de praktijk", aldus Waldeck. "Door het hele gebeuren zijn we wel extra gemotiveerd om door te gaan met onze actie. Van veel veehouders die in een BVD-bestrijdingsprogramma zitten hoor ik nu dat ze extra blij zijn dat ze meedoen of dat ze vaccineren."